

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות
אגף הבטחת הכנסה
אגף ז"ש
אגף מזונות

תאריך: 8/1/2012	חוזר ה"ה: 1428 חוזר ז"ש: 1481 חוזר מזונות: 1206
נושא: הכנסות תת נושא: יתרות בעו"ש	
מטרת החוזר לעדכן את נוהלי עבודה חדשים בנושא יתרות בעו"ש בעקבות חוות דעת משפטית חדשה. תחולת החוזר: ממועד הפרסום.	
פתח דבר	
תהליך עבודה <pre>graph TD; A[קריטריונים] --> B[הוראות לביצוע]</pre>	
רשימת תפוצה	
הוכן ע"י: עירית עמיאל	

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות
אגף הבטחת הכנסה
אגף ז'ש
אגף מזונות

פתח דבר

סעיף 9(ג) לחוק הבטחת הכנסה התשמ"א 1980 קובע כי לא יובאו בחישוב הכנסותיו של תובע גמלה כספים בסכום של 4 פעמים הסכום הבסיסי ליחיד (32,632 ₪ נכון להיום), או 6 פעמים הסכום הבסיסי למי שאינו יחיד (48,948 ₪ נכון להיום). מטרת סעיף זה, על פי דברי ההסבר לחוק, הינה לאפשר לתובע גמלה להחזיק חיסכון בנקאי בסכום מסוים שלא יובא בחשבון, כדי לאפשר שימוש בעיתות מצוקה או שמחה. אולם המונח שהחוק קובע הוא "סכום כסף", לשון החוק אינה קובעת כי מדובר בחיסכון.
בחוזר ה"ה 1405, ז'ש 1460, מזונות 1191 מתאריך 13.1.10 הופצו הוראות הנוהל לעניין יתרות בחשבון עו"ש.
על פי הנהל שנקבע בחוזר הנ"ל, נשללה או הוקטנה זכאותו של מי שהחזיק כספים על אף שאינם מגיעים כדי "הסכום שאינו מובא בחשבון" (לפי סעיף 9(ג) לחוק), אם אלה הוחזקו בחשבון עו"ש ולא בחיסכון בנקאי אחר. הרציונל שעמד בבסיס הנהל היה כי אדם המחזיק כספים בשיעורים העולים על שיעור הגמלה – מוחזק כמי שאינו נדרש למינימום מחיה.
היועץ המשפטי קבע כי אין מקום להחיל את הזיכוי לפי סעיף 9(ג) לחוק רק על חסכונות אלא גם על כל סכום כסף שיש בידי התובע, כולל יתרות בעו"ש.

הנימוקים להחלטה הם:

- א. נוסח החוק בסעיף 9(ג) קובע כי הזיכוי יחול על "סכום כסף" ולא דווקא על חסכונות.
  - ב. שינויים באופן החזקת כספים בבנקים ע"י הציבור: בשנים האחרונות חל צמצום משמעותי בחסכונות בנקאיים וחלק מהאוכלוסייה מעדיף להחזיק סכומי כסף עודפים בחשבון העו"ש ולא במסלולי חיסכון.
  - ג. התקבל פס"ד בבית הדין האזורי לעבודה בבאר שבע (ב"ל 10-10-9445) שקבע כי יש להחיל את הזיכוי גם על כספים בחשבון העו"ש.
  - ד. "אוטונומיית הפרט" - לתובע הגמלה יש הזכות להכריע באופן שבו ינהל את נכסיו, בין בחיסכון ובין בחשבון העו"ש.
- לפיכך מפורט להלן נוהל חדש, המבטל את ההוראות בנושא יתרות בעו"ש שפורסמו בחוזר הנ"ל. תוקף ההוראות החדשות: ממועד החוזר.

[חזרה](#)

קריטריונים

- על פי חוות הדעת של היועץ המשפטי כל הכספים הפנויים שיש לתובע, בין בחסכונות ובין ביתרת עו"ש הם סכום כסף אחד, שעליו יש להחיל את הדיסריגרד לפי סעיף 9(ג) לחוק:
- יתרת עו"ש – אם היא עולה על שכר המינימום (4100 ₪ נכון ל-12/11) – הנחיות להלן.
  - כל תכנית חיסכון, ניירות ערך, פק"מ וכו' (למעט קופת גמל)

הבחירה בשכר המינימום בתור סף שממנו יובאו ההכנסות בעו"ש בחשבון היא מפני שסכום זה נקבע ע"י המדינה כסכום המינימלי שמגיע לעובד. לפיכך זה הסכום המינימלי שאמור לענות על צרכיו ולכן הוא סכום סביר גם למקבלי קצבאות קיום. עד לגובה הכנסה זו אין לזקוף את היתרה בעו"ש כהכנסה זמינה שכן כנגד הכנסה בגובה שכר המינימום יש לתובע גם הוצאות קיום שאותן סביר שיממן מיתרה זו.

[חזרה](#)

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות
אגף הבטחת הכנסה
אגף ז'ש
אגף מזונות

הוראות לביצוע

יש לערוך בירור עם התובע בכל עת שיתרת הכספים בעו"ש, על פי תדפיס של שלושת החודשים האחרונים, עולה על שכר המינימום (4100 ₪ נכון ל-12/11).

א. הנחיה כללית: בדיקת מקור הכסף

יש לברר עם התובע מהו מקור הכספים ביתרת עו"ש, ייתכן שמדובר בהכנסות שיש להביאן בחשבון (כגון: עבודה, תמיכה משפחתית וכדומה). אם לתובע יש הכנסות קבועות יש לבחון אותן עפ"י ההוראות העוסקות במבחן הכנסות, כגון הוראה 5.4.27 – תמיכות קבועות.

חשוב להבחין בין תביעה חדשה או חוזרת לבין תביעה תקופתית.

בתביעה חדשה / חוזרת התובע התקיים ללא גמלת קיום עד להגשת התביעה וסביר שנעזר בבני משפחה.

בתביעה תקופתית התובע חי מגמלת קיום במשך שנתיים. לפיכך בכל תביעה תקופתית חשוב ביותר להבין מהו מקור הכספים שנצברו בחשבון העו"ש, ומהם אמצעי הקיום האמיתיים של התובע. שכן מי שחי רק מגמלת הבטחת הכנסה – לא סביר שיוכל לצבור סכומים גבוהים ביתרת עו"ש.

ב. הזנת הכנסות

יש לבחון את יתרת העו"ש האחרונה בתדפיס עו"ש.

הרציונל: זוהי היתרה הסמוכה לתאריך התביעה והיא מייצגת את הכספים הפנויים העומדים לרשות התובע בעת שהגיש את תביעתו.

אם הכנסה זו עולה על שכר המינימום – תצורף יתרת העו"ש במלואה לסכום החסכונות של התובע וסכום זה יוזן כחסכונות, ויוחל עליו הזיכוי לפי סעיף 9(ג).
דוגמה 1:

לפי תדפיס עו"ש של שלושת החודשים האחרונים יש לתובע במועד האחרון בתדפיס יתרת עו"ש של 2000 ₪. כמו כן לתובע חסכונות בסך 20,000 ₪.
מאחר שיתרת העו"ש האחרונה נמוכה משכר המינימום במשק (4,100 ₪ נכון להיום) יוזן סכום חסכונות בסך 20,000 ₪ בלבד.

דוגמה 2:

לפי תדפיס עו"ש של שלושת החודשים האחרונים לתובע יש במועד האחרון בתדפיס יתרת עו"ש של 5000 ₪. כמו כן יש לו חסכונות בסך 20,000 ₪.

מאחר שהיתרה עולה על שכר המינימום במשק – יוזן לתובע סכום חסכונות של 25,000 ₪ (חסכונות + יתרת עו"ש ביחד). על הסכום הזה יוחל הזיכוי לפי סעיף 9(ג).

ג. מועד תחולה וטיפול במלאי

מאחר שהנוהל נקבע בעקבות חוות דעת משפטית יש להפעילו רק החל ממועד חוזר זה. בתיקים במלאי יש לטפל ממועד שוטף בלבד.
בתיקים שהתבקשו לבית הדין – יש לפעול בהתאם להליך המפורט בחוזר זה, גם רטרואקטיבית.

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות
אגף הבטחת הכנסה
אגף ז"ש
אגף מזונות

לתשומת לב:

כאשר בתדפיס עו"ש אפשר לראות דרך קבע סכומים העולים על שכר המינימום, אולם בסמוך להגשת התביעה התובע משך את כל הכסף מהבנק – יש לערוך עמו בירור: לשם מה משך את הכסף? כשמדובר בסכומים גבוהים, יש לעמוד על המצאת אסמכתאות להוצאת הכספים ולבדוק את יתרות העו"ש כעבור כחצי שנה.

[חזרה](#)

רשימת תפוצה

נמענים לביצוע: מנהל הסניפים, מנהלי סניפי המשנה, מנהלי התחומים, פקידי תביעות הבטחת הכנסה, פקידי תביעות ז"ש, פקידי תביעות מזונות, פקידי כספים, פקידי דלפק קדמי ומוקד טלפוני.

העתק לידיעה:

[חזרה](#)

בברכה,

אסנת כהן
מנהלת אגף ז"ש

אורנה ורקוביטקי
מנהלת אגף ו/ס/סמנכ"ל גמלאות